

Ladies and gentlemen! Budapest Magyarország fővárosa...

— Mit lát az idegen Budapesten? —

Ilyenkor tavasszal, amikor a pesti parkok virágdíszbe öltöznek, amikor a dunaparti teraszokra kirakják a tarka nyári nádszékeket, amikor ennek a városnak minden szép asszonya és lánya új tavaszi pompában jelenik meg az utcákon, talán minden budapesti emberben felvetődött már az a gondolat, hogy milyennek látja az idegen az ő városát. Mit lát belőle? Tetszik-e neki ez a város, amikor a hatalmas *sightseeing-car*-ral, a városnéző kocsival és egy szolgálatkész vezetővel megnézi azokat a nevezetességeket, amiket a Baedeker szerint is illik megtekinteni. Erdekes feladatnak látszott az az ötlet, hogy e sorok írója, aki itt született, nevelődött és akit e város minden kövéhez elszakíthatatlan kötélek fűzik, beleüljön az impozáns autocar idegenjei közé és megnézzé Budapesten, úgy, ahogy azt a külföldi turista néhány napos tartózkodása alatt megismerheti.

Szombaton reggel utisapkában, válamra akasztott tekintélyes külsejű fényképezőgéppel és egy piroskötésű utikönyvvel megjelentem az autocar indulási helyén a Vigadó előtt. A szeles reggeli időben már ott topogtak a külföldiek. Bizalmatlanul nézegették egymást, senki sem barátkozott a másikkal. Három kis japán állt egy csoportban, mind a hárman az elmaradhatatlan szemüveggel. A gépkocsi előtt egy szőke német tanulmányozta Budapest térképét, mellette három amerikai, két férfi és egy nő beszéltek azon nyelven, amelyet ha egyszer hall az ember, örökre elmegy a kedve az angol óráktól. Az utcai lámpának dőlve egy jól megtermett kínai állt, senkivel sem törődött, csak a japánokkal. Éppen most szállt fel a kocsiba a spanyol házaspár, velük egy kis gyerek, talán négyéves lehet. A vezetőt, aki magyarul fog, egy török ur faggatja francia nyelven arról, hogy keresztül megyünk-e a Nagymező-utcán. Két norvég a Baedekerben keresgél. Mindenki foglalkozik valamivel az indulás előtt, csak egy ember áll háttal a társaságnak, csendesen pipázva. Angol utitársunk, akit a készülődés izgalmá teljesen hidegen hagy.

Nem akarom, hogy a vezető tudja, hogy ki vagyok és így rangrejtve, mint olasz utas én is felszállok a kocsira és elhelyezkedek az egyik kényelmes bőrülésen. Csakhamar mindenki elfoglalja helyét és elindul a társaság megnézni Budapesten.

— Ladies and Gentlemen... — kezdi a rokonszenves idegenvezető — Budapest Magyarország fővárosa, amelyet a Duna választ ketté. A baloldali részt Pestnek hívják, a jobboldali Budának...

Adatokat mond a főváros területtől, lakosainak számáról és végtelen nyugalommal ismétli el mindezeket megegyezően franciául és németül.

Végig Budapesten.

A Vörösmarty-térre érünk, felhívja figyelmünket a *Vörösmarty-szoborra*. Az idegeneknek szobor, nekem érettségi tétel a multból. A Dorottya-utcán át kijutunk a Ferenc József-térre. Egy pillantást vetünk *Deák Ferenc* és *gróf Szechenyi István* szobrára. Megmutatják nekünk az *Akadémiát* és a *Lánc-hídat*.

Különös érzés ez, ülni ebben a társas-autóban, amely olyan, mint más nagyvárosok hasonló idegenforgalmi járművei. Pedig odakinn külföldön hányszor ültem így, amikor a vezető magyarul az idegen város szépségeit és nevezetességeit. S milyen más ez most, amikor itt a világ minden tájáról összesereglett emberek között nézem Budapesten.

A Bazilikát megmutatják belülről. Megyünk a vezető után. A templom főhajójába, megállunk a kupola alatt és a vezető rákezdi:

— Ladies and Gentlemen... Beszél Szent Istvánról, akinek nevét viseli a hatalmas templom, megmondja a kupola átmérőjét, magasságát, a templom területét.

Az egyik japán, a legbarátságosabb a három kis sárga között, mindenre igenlően bólint. Ő a jó tanuló. Ugy csinál, mintha tudná, hogy a Bazilika kupolájának hány méter az átmérője.

A vezető elmagyarázza a templom szobrait, képeit és már megyünk kifelé, amikor a főbejárat mellett megmutatja *Pietro Locatelli* „Ábrahám és a három angyal” és *Murillo* a „Szent család” című képét. Illetve legyünk igazságosak, csak megmutatná, ha a kép nem volna olyan rosszul elhelyezve, hogy ezen a sötét helyen semmit sem lehet belőlük látni. Őszintén szólva, most tudtam meg, hogy a Bazilikában egy *Murillo*-kép van. Ez és *Pietro Locatelli* festménye a templom két legértékesebb képe. *Mint rangrejtve utazó idegen mély tisztelettel kérem az illetékeseket, hogy ezt az idegenforgalmi szempontból fontos két képet olyan helyre tegyék, ahol azokat meg is lehet tekinteni.*

Kint a csoport megegyezően megáll, hogy visszanezhessen a hatalmas templomra, a vezető a bejárat fölött lévő gyönyörű mozaikról tart előadást, amikor a társaság három amerikaija közül az egyik megkérdezi:

— How much? Hirtelen azt hittem, hogy nem jól értettem a kérdést. De megismétli: *How much? Mibe került?* Mert a három amerikai nem érdeklí semmi, nekik csak egy dolog fontos. Drága volt-e vagy olcsó?

Az *Andrássy-uton* át a milleniumi emlékműhöz érkezünk. Itt sok dolga akad a vezetőnek. Megint elmondhatja három nyelven az emlékmű történetét, megmutatja *Árpádot* és a vezéreket. Magyarország királyait *Szent István-tól I. Ferenc József-ig*.

Megfigyeltem, hogy az idegenek csak egyetlenegy névre füleltek fel: *Mária Terézia* nevére. Amikor a vezető mindenre megfelelt, megjegyzi azt is, hogy a holsevizmus alatt a királysobrokat ledöntötték és azóta újra kellett pótolni ezeket.

— *Bela Kun?* — kérdezi a spanyol családapa, akinek fia már mélyen alszik és alighanem sohasem fogja látni a milleniumi emléket.

Mibe kerül a Milleniumi emlékmű?

Elkanyarodunk a *Szépművészeti Múzeum* főbejárata elé. Most oldalról látjuk a királysobrokat és az emlékművet. Ugy látszik, az amerikaiak most ébredtek fel, mert egyszerre eszükbe jutott megkérdezni:

— How much? A *Szépművészeti Múzeumban* megnézzük a régi külföldi mestereket.

Őszintén szólva az új átrendezés óta én is most látom először a muzeumot.

Az idegenek csodálkozva veszik tudomásul, hogy ezekben a termekben képviselve van minden, amire a külföld híres muzeumi oly büszkék: *Rafael, Van Dyck, Goya, Greco, Correggio, Boltraffio* és a világ pikurájának többi halhatatlanai. A spanyol házaspár, miután kitörő örömmel üdvözölt egy *Goya*-képet, a többire csendesen fűtyül. Az amerikaiak lépten-nyomon megkérdezik, hogy melyik kép mibe kerül. Az angol azonban valósággal felélénkül, mikor belépünk abba a terembe, ahol *Szinyei-Merse* képei vannak. A „Pacsirta”-tól és a „Majális”-tól egész egyszerűen nem tud megválni. Kétségbeesetten néz vissza, amikor tovább megyünk. Megkéri a vezetőt, hogy írja fel a noteszába ennek a festőnek a nevét.

A muzeum után az autó elindul és végigpanoramázik velünk a gyönyörű *Városligeten*, a lila orgonabokrok, a zöld pázsitok tavaszi derűjében.

Helyezzék el a Feszty-körképet!

Megnézzük a *Feszty-körképet* is. Itt már így belesodródtam ebbe az idegenek számára létesített autójáratba, engedjék meg, hogy az illetékesek figyelmét felhívjam arra, hogy a *Feszty-körkép* más helyet érdemel meg a magyar fővárosban, mint a körhínták kintornától hangos *vursli* élénk, de művészi szempontból egyáltalában nem kívánatos környezetét. A körképtől a társaság minden tagja el volt ragadtatva. Az amerikaiak ezuttal

nemcsak azt kérdezték meg, hogy mibe került, hanem aziránt is behatóan érdeklődtek, hogy hány méter vászon kellett hozzá.

Megállunk egy pillanatra az *Ancnymus-szobornál*. Ez mindenkinek nagyon tetszik. Csak az amerikaiak kérdezik meg:

— *Miért nem látni az arcát?* Csak újabb hosszabb udvarias magyarázat után folytathatjuk utunkat.

A *Vilma királynő-ut* villasora között a *Király-utca*n át kijutunk az *Erzsébet-körútra*. Ahogy a vezető mondja: a *Grand Boulevardra*. Az idegenek ebbe beleegyeznek, csak én nem tudok belenyugodni abba, hogy az *Erzsébet-körút* nekem most egyszerre *Grand Boulevard* lett.

A *Rákóczi-ut* sarkán megmutatják a *Nemzeti Színházat*. Mindenki odanéz, a japánok, a kínai, a spanyolok, az amerikaiak, az angol és török. Nekem egy színházépület. Nekem minden: emlék a diákkorból, amikor a karzati állóhelyen *Fedák*nak tapsoltam.

A *Rákóczi-uton* és *Kossuth Lajos-utca*n át a *Dunaparton* elérjük a *Ferenc József-hídat*, megyünk át *Budára*. Süt a nap, az égi csillogás arannyal vonja be a dunaparti hidakat. *Milyen szép ez a Budapest!*

Az autocar nekirugaszkozik a *Gelérthegy* lejtőjének, a gyönyörű virágok kertek között érünk fel a *Citadel-lárhoz*. Ez a délelőtti kirándulás betetőzése, koronája minden látványosság-nak: Budapest látképe a magasból. A *Szépművészeti Múzeum* után a pipázó angol itt veszi el megegyezően flegmáját. A japánok *dömping-fényképezőgépeikkel* egyik felvételt a másik után készítenek. Még az amerikaiak is csendesen nézik a kilátást és ezuttal először nem kérdezik meg, hogy mibe került.

A *Vigadó* előtt befejeződik a délelőtti túra. Félmegegykor folytatjuk.

Délután már mint régi ismerősök ülünk be az *Ibusz sightseeing-car*jába, de azért a világ minden kicséért sem köszönünk egymásnak.

Ezuttal a *Szabadság-tér* felé megyünk, a vezető megint rákezdi a mondókáját:

— Ladies and Gentlemen...

Megmutatja a *Nemzeti Bankot* és a *Tőzsde* épületét. A *Tőzsde* szóra az egyik amerikai felugrik s behatóan érdeklődik az épület beosztása iránt. Most legalább tudom, hogy mi a foglalkozása.

Magyarázat Trianonról.

Az *Országgyűlés* előtt megállunk. Három nyelven hallom a magyarázatot *Trianonról*, a félárboera eresztett *Nyugat, Dél* szobrok szimbólumairól. Mindenki érdeklődéssel hallgatja a vezető magyarázatát és a kínai meg is kérdezi, hogy Magyarország területének hány százalékát vesztelte el.

— *Hetvenkét százalékát* — hangzik a felelet.

Látom, hogy a kínai előveszi a noteszét és feljegyez valamit.

A kis japán bólogat a vezető felé. Ugy tesz, mintha ő tudta volna. Nagy stréber lehetett az iskolában.

Elmegyünk a forradalom vértanúinak emlékműve előtt. Én is jól megnézem, mert a szobor leleplezése óta nem jártam erre.

A vezető magyarázatára a spanyol megint megszólal:

— *Bela Kun?* Ugy látszik, csak ezt az egyet tudja Magyarországról.

